

Inkluzinio švietimo sistemų finansavimo politika

Galutinė suvestinė ataskaita

EUROPEAN AGENCY
for Special Needs and Inclusive Education

INKLIUZINIO ŠVIETIMO SISTEMŲ FINANSAVIMO POLITIKA

Galutinė suvestinė ataskaita

Europos specialiojo ir inkluzinio ugdymo plėtros agentūra (toliau – Agentūra) yra nepriklausoma ir savarankiška organizacija. Agentūrą bendrai finansuoja valstybių narių švietimo ministerijos ir Europos Komisija, teikdama dotaciją Europos Sąjungos (ES) „Erasmus+“ švietimo programos (2014–2020 m.) veiklai.

Bendrai finansuojama pagal Europos Sąjungos programą „Erasmus+“

Europos Komisijos pagalba rengiant šį leidinį nereiškia pritarimo turiniui, nes jis atspindi tik autorių požiūrį, todėl Komisija negali būti laikoma atsakinga už jokią leidinyje pateikiamos informacijos naudojimą.

Šiame dokumente išdėstytos bet kurių asmenų nuomonės nebūtinai atspindi oficialųjį Agentūros, jos valstybių narių ar Europos Komisijos požiūrį.

Redaktoriai: Edda Óskarsdóttir, Amanda Watkins ir Serge Ebersold

Dokumento ištraukomis naudotis galima tik aiškiai nurodžius šaltinį. Ši ataskaita turėtų būti įvardijama taip: Europos specialiojo ir inkluzinio ugdymo plėtros agentūra, 2018 m. *Inkluzinio švietimo sistemų finansavimo politika. Galutinė suvestinė ataskaita.* (Red.: E. Óskarsdóttir, A. Watkins ir S. Ebersold). Odensė, Danija

Siekiant didesnio prieinamumo, ši ataskaita pateikiama 25 kalbomis ir prieinama elektronine forma Agentūros tinklalapyje: www.european-agency.org

Tai originalaus teksto anglų kalba vertimas. Jei kyla abejonių dėl vertime pateiktos informacijos tikslumo, žr. originalų tekstą anglų kalba.

ISBN: 978-87-7110-792-0 (elektroninė versija)

© European Agency for Special Needs and Inclusive Education 2018

Sekretoriatas
Østre Stationsvej 33
DK-5000 Odense C Denmark
Tel. nr.: +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Biuras Briuselyje
Rue Montoyer, 21
BE-1000 Brussels Belgium
Tel. nr.: +32 2 213 62 80
brussels.office@european-agency.org

TURINYS

ĮVADAS	5
Partnerystės projektas	6
PROJEKTO VEIKLA IR METODIKA	6
POLITIKOS KLAUSIMŲ, VEIKSNIŲ IR PASKATŲ SISTEMA	8
Skirtingus sektorius apimantis klausimas nr. 1: užtikrinimas, kad mokiniams būtų veiksmingai teikiamos tinkamos švietimo paslaugos	10
Skirtingus sektorius apimantis klausimas nr. 2: skatinimas inkluziniam švietimui taikyti mokyklų vystymo požiūrį	11
Skirtingus sektorius apimantis klausimas nr. 3: modernios ir lanksčios mokymosi aplinkos suteikimas	12
Skirtingus sektorius apimantis klausimas nr. 4: skaidrių ir atskaitingų inkluzinio švietimo sistemų užtikrinimas	13
BAIGIAMOSIOS PASTABOS	15
NAUDOTA LITERATŪRA	16

ĮVADAS

Tarybos rekomendacijoje dėl bendrų vertybių, įtraukaus švietimo ir europinio mokymo aspekto propagavimo teigiama:

norint sukurti darnesnę visuomenę, būtina užtikrinti veiksmingą vienodą prieigą prie kokybiško įtraukaus švietimo visiems besimokantiems asmenims, įskaitant migrantų kilmės asmenis, asmenis, esančius nepalankioje socialinėje ir ekonominėje padėtyje, specialiųjų poreikių turinčius asmenis ir asmenis su negalia, vadovaujantis Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencija (Europos Sąjungos Taryba, 2018 m. 6 p.).

Moksliniai tyrimai rodo, kad nustatant, kokio tipo mokyklose turėtų būti siūloma mokytis iš nepalankios aplinkos kilusiems mokiniams, finansavimo mechanizmai yra labai svarbūs (EBPO, 2012 m.). Švietimo finansavimo sistemos yra labai svarbios siekiant užtikrinti, kad visi mokiniai, įskaitant tuos, kurie yra atskirti dėl lyties, religijos, gebėjimų, seksualinės orientacijos, socialinės padėties ar etninės kilmės, galėtų naudotis inkluzinio švietimo sistema visuose mokymosi visą gyvenimą lygmenyse (UNESCO, 2009 m.). Nors valstybės susiduria su įvairiais iššūkiais, susijusiais su inkluzinio švietimo finansavimu, svarbu užtikrinti, kad turimi išteklių – žmogiškieji ir kiti – būtų naudojami kaip įmanoma veiksmingiau (UNESCO, 2017 m.).

Inkluzinio švietimo sistemų finansavimo politikos (FPIES) projekto prielaida yra tai, kad visoje Europoje politikos formuotojai pripažįsta, jog finansavimo mechanizmai yra labai svarbus svirtis siekiant mažinti skirtumus švietimo srityje. Tačiau jiems reikia išsamesnės informacijos apie finansavimo mechanizmų poveikį inkluziniam švietimui, nes tokia informacija padėtų nustatyti vystomos politikos kryptis.

FPIES projektas yra atsakas į įvardytos politikos poreikį. Šis 2016–2018 m. projektas rengiamas pagal ankstesnį Europos specialiojo ir inkluzinio ugdymo plėtros agentūros (toliau – Agentūra) projektą: **Inkluzinio švietimo finansavimas. Inkluzinio švietimo sistemos skirtingose valstybėse** (Europos agentūra, 2016 m.). FPIES bendrai finansuoja Agentūra ir Europos Komisijos programos „Erasmus+“ **3 pagrindinio veiksmo „Perspektyvieji bendradarbiavimo projektai“** (angl. „Erasmus+“ Key Action 3 „Forward Looking Cooperation Projects“) sistema. Šioje trumpoje ataskaitoje pateikiama FPIES projekto santrauka.

Partnerystės projektas

Projektas pagrįstas tiesioginiu aštuonių partnerių bendradarbiavimu: **Italijos, Lietuvos, Norvegijos, Nyderlandų, Portugalijos ir Slovėnijos** švietimo ministerijų, Agentūros ir **Ramon Llull Universiteto**. Pastarasis yra išorinis projekto vertintojas, daugiausia dėmesio skiriantis projekto veiklai ir rezultatams.

FPIES projekto tikslas – sistemingai išnagrinėti skirtingus švietimo finansavimo būdus ir nustatyti veiksmingą finansavimo politikos sistemą, galinčią padėti mažinti skirtumus švietimo srityje.

FPIES projekto esmė yra tokia, kad dabartinės išteklių paskirstymo programos visose valstybėse yra paremtos švietimo sistemomis, kurias norima paversti vis labiau inkliuzinėmis. Valstybės sukūrė šias išteklių paskirstymo programas, kad suinteresuotosios šalys galėtų veiksmingiau įgyvendinti inkliuzinio švietimo principus.

Vykdam projektą daugiausia dėmesio skirta šešių valstybių partnerių išteklių paskirstymo sistemų tyrimui.

PROJEKTO VEIKLA IR METODIKA

FPIES *Konceptualios projekto gairės* (Europos agentūra, spausdinama a versija) yra paremtos esamomis mokslinių tyrimų žiniomis (visų pirma, Europos agentūra, 2016 m.). Konceptualios gairės buvo skirtos valdyti projekto informacijos rinkimą ir sukurti sistemą surinktai informacijai analizuoti.

Metodika, kuria grindžiamas informacijos rinkimas vykdam FPIES projektą, buvo abipusis mokymasis. Tai gali palengvinti savęs vertinimą ir keitimąsi patirtimi, siekiant remti ilgalaikį politikos vystymą ir įgyvendinimą dalyvaujančiose valstybėse.

Pagrindinė abipusio mokymosi veikla buvo šeši mokomieji vizitai: po vieną į kiekvieną valstybę partnerę. Kiekviename valstybių mokomajame vizite dalyvavo įvairios suinteresuotosios šalys iš priimančiosios šalies ministerijų, savivaldybių bei mokymo įstaigų ir svečiai iš dar trijų iš penkių likusiųjų valstybių partnerių ministerijų. Valstybių mokomųjų vizitų dalyviai dalyvavo iš anksto sutartose veiklose ir diskusijose, kurių metu išsamiai nagrinėjo kiekvienos valstybės specialiųjų poreikių švietimo finansavimo ir inkliuzinio švietimo sistemas. Šios veiklos tikslas buvo nustatyti dabartinio modelio ypatybes, sunkumus ir galimybes. Šių valstybės lygmens politikos mainų metu sukurta

aukštesnio lygio informacijos šaltinių, kuriais buvo grindžiama projekto analizės veikla. Šie informacijos šaltiniai nurodyti toliau.

- **Valstybių ataskaitos:** valstybių ataskaitose apibūdinami pagrindiniai privalumai ir sunkumai, susiję su finansavimu, valdymu ir gebėjimų ugdymu, kuriais grindžiamos valstybių inkluzinio švietimo sistemos. Valstybių ataskaitos buvo parengtos prieš valstybių mokomuosius vizitus. Jos buvo baigtos įvykus valstybių mokomiesiems vizitams, remiantis valstybių mokomųjų vizitų informacija ir diskusijomis.
- **Valstybių mokomųjų vizitų ataskaitos:** valstybių mokomųjų vizitų ataskaitose pateikiami svarbiausi kiekvieno vizito diskusijų ir mokymosi aspektai. Ataskaitose pateikiamos vizitų santraukos ir išsami diskusijų analizė.

Informacija apie valstybių mokomuosius vizitus ir ataskaitos pateikiamos **Italijos, Lietuvos, Norvegijos, Nyderlandų, Portugalijos** ir **Slovėnijos** partnerių puslapiuose.

FPIES projekto **Apibendrinamojoje ataskaitoje** (Europos agentūra, 2018 m.) apibendrinamos visų projekto veiklų, valstybių ataskaitų, valstybių mokomųjų vizitų ir valstybių mokomųjų vizitų ataskaitų išvados. Šioje ataskaitoje pabrėžiami finansavimo klausimai, veiksniai ir lemiami svertai, svarbūs siekiant mažinti skirtumus švietimo srityje taikant veiksmingus, ekonomiškai efektyvius ir nešališkus finansavimo mechanizmus.

Pagrindinis FPIES projekto rezultatas, grindžiamas Apibendrinamojoje ataskaitoje pateiktomis projekto išvadomis, yra *Politikos gairių sistema* (Europos agentūra, spausdinama b versija).

Numatyta tikslinė auditorija ir galimi šios *Politikos gairių sistemos* naudotojai yra su inkluziniu švietimu susijusios politikos (sprendimų) formuotojai, dirbantys skirtingose sistemos lygmenyse – valstybės, regiono ir vietos. *Politikos gairių sistema* apima:

- **politikos elementų**, kuriais grindžiama išsami inkluzinio švietimo sistemų finansavimo politika, apžvalgą;
- **politikos sistemos** pristatymą, kuriame pabrėžiami skirtingus sektorius apimančios politikos klausimai, politikos siekiai ir tikslai, kurie sudaro išsamią inkluzinio švietimo sistemų finansavimo politiką (apibendrinta kitame skirsnyje);
- **savęs įvertinimo priemonę**, sukurtą remiantis siūloma sistema. Ši priemonė sukurta siekiant padėti politikos formuotojams svarstant inkluzinio švietimo finansavimo politiką ir ją aptariant.

Bendras šio *Politikos gairių sistemos* finansavimo tikslas yra remti būsimas diskusijas tarp politikos formuotojų, dirbančių valstybės, regiono ar vietos lygmeniu valstybėse, kuriose vystomos inkluzinio švietimo finansavimo sistemos. Visi Agentūros nariai supranta, kad tokios diskusijos yra labai svarbios, siekiant gerinti šių sistemų įgyvendinimą, atskaitingumą ir valdymą.

POLITIKOS KLAUSIMŲ, VEIKSNIŲ IR PASKATŲ SISTEMA

Kuriant išsamią inkluzinio švietimo sistemų finansavimo politikos struktūrą, finansavimas neturi būti suvokiamas kaip galutinis tikslas. Tai yra priemonė skatinti ir užtikrinti inkluzinio švietimo sistemas, kurios visiems mokiniams suteikia kokybišką švietimą.

FPIES projekto išvadose inkluzinio švietimo sistemų finansavimo mechanizmai siejami su svarbiais svertais, kuriais remiamas veiksmingos ir ekonomiškai efektyvios inkluzinio švietimo politikos įgyvendinimas. Valstybių inkluzinio švietimo politikos yra įtrauktos į daugiapakopio ir daugiašalio inkluzinio švietimo sistemas, apimančias bendrąjį ir specializuotąjį ugdymą. Šios sistemos apima skirtingų ministerijų ir sektorių mechanizmus ir įtraukia ne švietimo aspektus, kurie turi įtakos mokinių galimybei naudotis aukštos kokybės inkluzinio švietimo paslaugomis. Taigi finansavimo mechanizmų našumas ir ekonominis efektyvumas priklauso nuo esminių išteklių skyrimo svertų, kuriuos pasitelkus į integruotą sistemą įtraukiama lėšų ir išteklių, skirtų tarpinstituciniam bendradarbiavimui ir koordinuotam aprūpinimui (Europos agentūra, 2016 m., 2018 m.).

Šios svarbiausios temos sieja inkluzinio švietimo sistemų finansavimo mechanizmus su keturiais skirtingus sektorius apimančiais klausimais. Remiantis šiais **klausimais**, inkluzinio švietimo kokybė ir ekonominis efektyvumas apibrėžiami kaip svarbios temos arba politikos aspektai, į kuriuos reikia atkreipti dėmesį taikant veiksmingą, aukštos kokybės ir ekonomiškai efektyvią inkluzinio švietimo politiką.

Šie klausimai yra susiję su daug svarbių išteklių skyrimo **veiksnių**, apibrėžiančių nešališką, veiksmingą ir ekonomiškai efektyvą inkluzinį švietimą. Veiksniai, savo ruožtu, yra susiję su pagrindinėmis finansavimo **paskatomis**, kurios laikomos būtinomis siekiant taikyti veiksmingą finansavimo politiką (Europos agentūra, 2018 m.). Kartu šie klausimai, veiksniai ir paskatos sudaro preliminarą finansavimo ir išteklių teikimo inkluzinio švietimo sistemoms struktūrą.

Skirtingus sektorius apimantis klausimas nr. 1: užtikrinimas, kad mokiniams būtų veiksmingai teikiamos tinkamos švietimo paslaugos

Turėtų būti neleidžiamos išstūmimo strategijos, kurias taikant mokiniams nesuteikiama jų teisė į išsilavinimą ir inkluzinį švietimą, ir (arba) nepagrįstai nustatoma, kad turi būti priimtas oficialus sprendimas dėl mokinių specialiųjų ugdymosi poreikių. Šio klausimo esmė – poreikis finansuoti strategijas, kurios skatina švietimo įtraukumą, o ne atskirtį.

Lentelėje nurodyti svarbiausi išteklių paskirstymo veiksniai ir tarpusavyje susijusios paskatos.

Pagrindiniai svarbiausi išteklių paskirstymo veiksniai	Svarbiausios paskatos
Politinis įsipareigojimas visiems mokiniams suteikti teisę į švietimą	<ul style="list-style-type: none">• Finansinis įsipareigojimas dėl inkluzinio švietimo• Įsipareigojimas dėl visiems pasiekiamos kompetencijos• Investavimas į mokiniams skirtų skirtingų paramos priemonių kūrimą
Inkluzinio švietimo įtraukimas vietos lygmeniu taikant į bendruomenę orientuotus metodus	<ul style="list-style-type: none">• Inkluzinio švietimo kaip svarbiausios užduoties ir atsakomybės srities įtraukimas visuose sprendimų priėmimo lygmenyse• Mokyklų socialinės atsakomybės dėl inkluzinio švietimo skatinimas
Mokyklų vystymo požiūrio skatinimas	<ul style="list-style-type: none">• Tvarios pusiausvyros tarp visos mokyklos (našumo) finansavimo metodų ir poreikiais pagrįsto (pastangų) finansavimo metodų užtikrinimas• Išteklių skyrimo mechanizmai, skatinantys inkluzinio mokymosi bendruomenių vystymą

Skirtingus sektorius apimantis klausimas nr. 2: skatinimas inkluziniam švietimui taikyti mokyklų vystymo požiūrį

Reikia vengti finansavimo mechanizmų, kurie neskatina inkluzinio švietimo. Lanksčios finansavimo sistemos turi užtikrinti, kad būtų taikomas mokyklų vystymo metodas, kuriuo mokymosi bendruomenės kuriamos vystant naujas ir lanksčias mokymo formas derinant veiklos rezultatus ir lygybę. Šio klausimo esmė – padėti mokyklų komandoms prisiimti atsakomybę už visų mokinių poreikių patenkinimą.

Lentelėje nurodyti svarbiausi išteklių paskirstymo veiksniai ir tarpusavyje susijusios paskatos.

Pagrindiniai svarbiausi išteklių paskirstymo veiksniai	Svarbiausios paskatos
Palankios mokymosi aplinkos skatinimas	<ul style="list-style-type: none">• Finansinė parama mokykloms ir mokiniams, kurių mokymosi rezultatai yra nepakankami• Išteklių skyrimo mechanizmai, padedantys puoselėti mokymosi tinklus
Mokyklų autonomijos skatinimas	<ul style="list-style-type: none">• Lankstus viešojo finansavimo naudojimas• Organizacinis lankstumas
Inkluzinio švietimo įtraukimas į pagalbines kokybės užtikrinimo priemones mokyklų lygiu	<ul style="list-style-type: none">• Pareigų paskirstymo palaikymas• Tinkamas priemonių, skirtų kurti palankią ir modernią mokymosi aplinką, derinys

Skirtingus sektorius apimantis klausimas nr. 3: modernios ir lanksčios mokymosi aplinkos suteikimas

Neveiksmingi finansavimo mechanizmai skatina izoliaciją ir atskirtį, kai mokymas ir parama bendrojo lavinimo aplinkoje suvokiami kaip nepakankami patenkinti mokinių poreikius. Tai gali paskatinti suinteresuotąsias šalis manyti, kad specialioje aplinkoje (pvz., atskirose mokyklose ir klasėse) kai kuriems mokiniams suteikiama geresnė švietimo pagalba. Šio klausimo esmė yra tokia, kad veiksmingi finansavimo mechanizmai skatina inkliuzinį švietimą puoselėdami gebėjimų ugdymo mechanizmus, kurie suinteresuotosioms šalims suteikia galimybę vystyti modernią ir lanksčią bendrojo lavinimo aplinką visiems mokiniams.

Lentelėje nurodyti svarbiausi išteklių paskirstymo veiksniai ir tarpusavyje susijusios paskatos.

Pagrindiniai svarbiausi išteklių paskirstymo veiksniai	Svarbiausios paskatos
Įtraukiamos gebėjimų ugdymo strategijos	<ul style="list-style-type: none">• Vietos bendruomenių, mokyklų ar mokinių skatinimas
Rėmimasis specialiosios ugdymo aplinkos ištekliais kuriant bendrojo ugdymo aplinką	<ul style="list-style-type: none">• Skatinimas specialiąją ugdymo aplinką laikyti išteklių šaltiniu• Inkliuzinio švietimo klausimų įtraukimas į specialiose įstaigose dirbančių specialistų pasirengimo tarnybai ir kvalifikacijos kėlimo mokymus / švietimą
Inkliuzinio švietimo įtraukimas į profesinį tobulėjimą	<ul style="list-style-type: none">• Inkliuzinio švietimo įtraukimas į mokytojų rengimo / švietimo galimybes• Lyderystės skatinimas vystomose inkliuzinio švietimo mokyklose• Tėvų įtraukimas į rengimo / tobulėjimo galimybes

Skirtingus sektorius apimantis klausimas nr. 4: skaidrių ir atskaitingų inkluzinio švietimo sistemų užtikrinimas

Išteklių paskirstymo mechanizmai, kuriais skatinama priskirti mokinius tam tikroms grupėms, o ne nustatyti tobulintinas sritis suteikiant švietimo pagalbos ir paslaugų, yra ekonomiškai neefektyvūs (ilguoju laikotarpiu) ir šališki. Dėl neveiksmingo skirtingų sektorių bendradarbiavimo (pvz., susijusio su sveikatos ir socialinės apsaugos paslaugomis) paslaugos gali dubliuotis ir gali būti taikomi nenuoseklūs metodai. Šio klausimo esmė yra tokia, kad finansavimo ir išteklių teikimo sistemos, apimančios su našumu, veiksmingumu ir nešališkumu susijusius klausimus, yra aiškiai susijusios su reguliavimo sistemomis, kuriose daugiausia dėmesio skiriama sistemos valdymui, atskaitingumui ir tobulinimui.

Lentelėje nurodyti svarbiausi išteklių paskirstymo veiksniai ir tarpusavyje susijusios paskatos.

Pagrindiniai svarbiausi išteklių paskirstymo veiksniai	Svarbiausios paskatos
Tinklų valdymo strategijos, skatinančios integruotas inkluzinio švietimo sistemas	<ul style="list-style-type: none">• Valdymo įtraukimas į mokyklas ir vietos tinklus tarpdalykinėje ir ministerijų sistemoje
Perėjimas nuo procedūrų kontrolės mechanizmų prie atskaitingų inkluzinio švietimo sistemų	<ul style="list-style-type: none">• Finansavimo susiejimas su įrodymais pagrįstu išteklių planavimu• Stebėjimo priemonių, kuriomis naudojantis ne tik vykdomi administraciniai reikalavimai, kūrimas• Finansavimo duomenų pateikimas pagal inkluzinio švietimo tikslus• Inkluzinio švietimo įtraukimas į ataskaitų teikimo ir informacijos sklaidos priemones
Inkluzinio švietimo politikos įtraukimas į kokybės užtikrinimo sistemą	<ul style="list-style-type: none">• Esamų vertinimo procedūrų vystymas atsižvelgiant į su inkluziniu švietimu susijusius klausimus kaip į pagrindines paskatas kurti kokybės užtikrinimo sistemą• Aiškios inkluzinio švietimo kokybės užtikrinimo sistemos kūrimas

BAIGIAMOSIOS PASTABOS

Inkluzinio švietimo finansavimo projekto ir visų FPIES projekto veiklų (Europos agentūra, 2016 m., 2018 m.) išvados rodo, kad nėra idealių priemonių inkluziniam švietimui finansuoti. Iš tiesų, kaip pabrėžiama *Komisijos komunikate Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui*:

(...) Nėra jokių garantijų, kad viešųjų išlaidų didinimas automatiškai užtikrina geresnius rezultatus. Iš tiesų palyginus PISA [Tarptautinio moksleivių vertinimo programos] rezultatus ir viešąsias išlaidas ikimokykliniam ir mokykliniam ugdymui išryškėja didžiuliai valstybių narių gebėjimo veiksmingai panaudoti šiuos išteklius skirtumai. Tai rodo, kad labai svarbu didinti veiksmingumą, t. y. kuo geriau išnaudoti turimus ribotus išteklius kokybei, lygybei ir rezultatams gerinti (Europos Komisija, 2016 m., 3 p.).

Valstybių inkluzinio švietimo politikos yra įtrauktos į daugiapakopio ir daugiašalio inkluzinio švietimo sistemas, apimančias bendrąjį ir specializuotąjį ugdymą. Šios inkluzinio švietimo sistemos šiuo metu yra daug sudėtingesnės nei bendrosios švietimo sistemos. Jos atspindi, kaip valstybės diegia inkluzinio švietimo sistemas.

Kaip siūlo Europos Sąjungos Taryba (2017 m.), norint apimti visus švietimo aspektus, žiūrint iš mokymosi visą gyvenimo perspektyvos, būtina įtraukti skirtingų ministerijų ir sektorių klausimus. Taip pat būtina įtraukti ne šviečiamojo pobūdžio aspektus, kurie daro įtaką mokinių galimybei gauti kokybiškas inkluzinio švietimo paslaugas (ten pat).

Apibendrinant galima teigti, kad visų FPIES projektų veiklos išvados sieja veiksmingas ir ekonomiškai efektyvias inkluzinio švietimo sistemas su keturiais skirtingus sektorius apimančiais klausimais. Šie skirtingus sektorius apimantys klausimai, paremti politikos tikslais ir siekiais, yra pagrindiniai palankesnes sąlygas sudarantys veiksniai, padedantys kurti veiksmingas ir ekonomiškai efektyvias inkluzinio švietimo sistemas, kurias taikant gali būti sumažinti skirtumai švietimo srityje.

NAUDOTA LITERATŪRA

EBPO, 2012. *Equity and Quality in Education: Supporting Disadvantaged Students and Schools* [Vienodos galimybės ir kokybė švietimo srityje. Pagalba mokykloms ir studentams, kurių rezultatai nepakankami]. Paryžius: OECD Publishing

Europos Komisija, 2016 m. *Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui: švietimo tobulinimas ir modernizavimas*. COM/2016/0941 final. Briuselis: Europos Komisija. eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=COM:2016:941:FIN (paskutinį kartą prisijungta 2018 m. spalio mėn.)

Europos Sąjungos Taryba, 2017. *Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių Vyriausybės atstovų išvados dėl įtraukties įvairovėje siekiant visiems užtikrinti aukštos kokybės švietimą*. (2017/C 62/02). eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2017.062.01.0003.01.LIT&toc=OJ:C:2017:062:FULL (paskutinį kartą prisijungta 2018 m. spalio mėn.)

Europos Sąjungos Taryba, 2018. *2018 m. gegužės 22 d. Tarybos rekomendacija dėl bendrų vertybių, įtraukaus švietimo ir europinio mokymo aspekto propagavimo*. (2018/C 195/01). Briuselis: Europos Sąjungos Taryba. eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A32018H0607%2801%29 (paskutinį kartą prisijungta 2018 m. spalio mėn.)

Europos specialiojo ir inkluzinio ugdymo plėtros agentūra, 2016. *Financing of Inclusive Education: Mapping Country Systems for Inclusive Education* [Inkluzinio švietimo finansavimas. Inkluzinio švietimo sistemos skirtingose valstybėse]. (Red.: S. Ebersold). Odensė, Danija. www.european-agency.org/resources/publications/financing-inclusive-education-mapping-country-systems-inclusive-education (paskutinį kartą prisijungta 2018 m. spalio mėn.)

Europos specialiojo ir inkluzinio ugdymo plėtros agentūra, 2018 m. *Financing Policies for Inclusive Education Systems: Resourcing Levers to Reduce Disparity in Education* [Inkluzinio švietimo sistemų finansavimo politika. Išteklių skyrimo svertai, skirti mažinti skirtumus švietimo srityje]. (Red.: S. Ebersold, E. Óskarsdóttir ir A. Watkins). Odensė, Danija. www.european-agency.org/resources/publications/fpies-synthesis-report (paskutinį kartą prisijungta 2018 m. spalio mėn.)

Europos specialiojo ir inkluzinio ugdymo plėtros agentūra, spausdinama a versija. *Financing Policies for Inclusive Education Systems: Project Conceptual Framework* [Inkluzinio švietimo sistemų finansavimo politika. Konceptualios projekto gairės]. (Red.: E. Óskarsdóttir, A. Watkins ir S. Ebersold). Odensė, Danija

Europos specialiojo ir inkluzinio ugdymo plėtros agentūra, spausdinama b versija. *Financing Policies for Inclusive Education Systems: Policy Guidance Framework [Inkluzinio švietimo sistemų finansavimo politika. Politikos gairių sistema]*. (Red.: A. Watkins, E. Óskarsdóttir ir S. Ebersold). Odensè, Danija

UNESCO, 2009. *Policy Guidelines on Inclusion in Education [Politikos įtraukiojo ugdymo gairės]*. Paryžius: UNESCO

UNESCO, 2017. *A Guide for Ensuring Inclusion and Equity in Education [Įtraukties ir vienodų galimybių švietimo srityje užtikrinimo vadovas]*. Paryžius: UNESCO

Sekretoriatas:

Østre Stationsvej 33
DK-5000
Odense C
Denmark
Tel. nr.: +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Biuras Briuselyje:

Rue Montoyer 21
BE-1000
Brussels
Belgium
Tel. nr.: +32 2 213 62 80
brussels.office@european-agency.org

www.european-agency.org